І чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

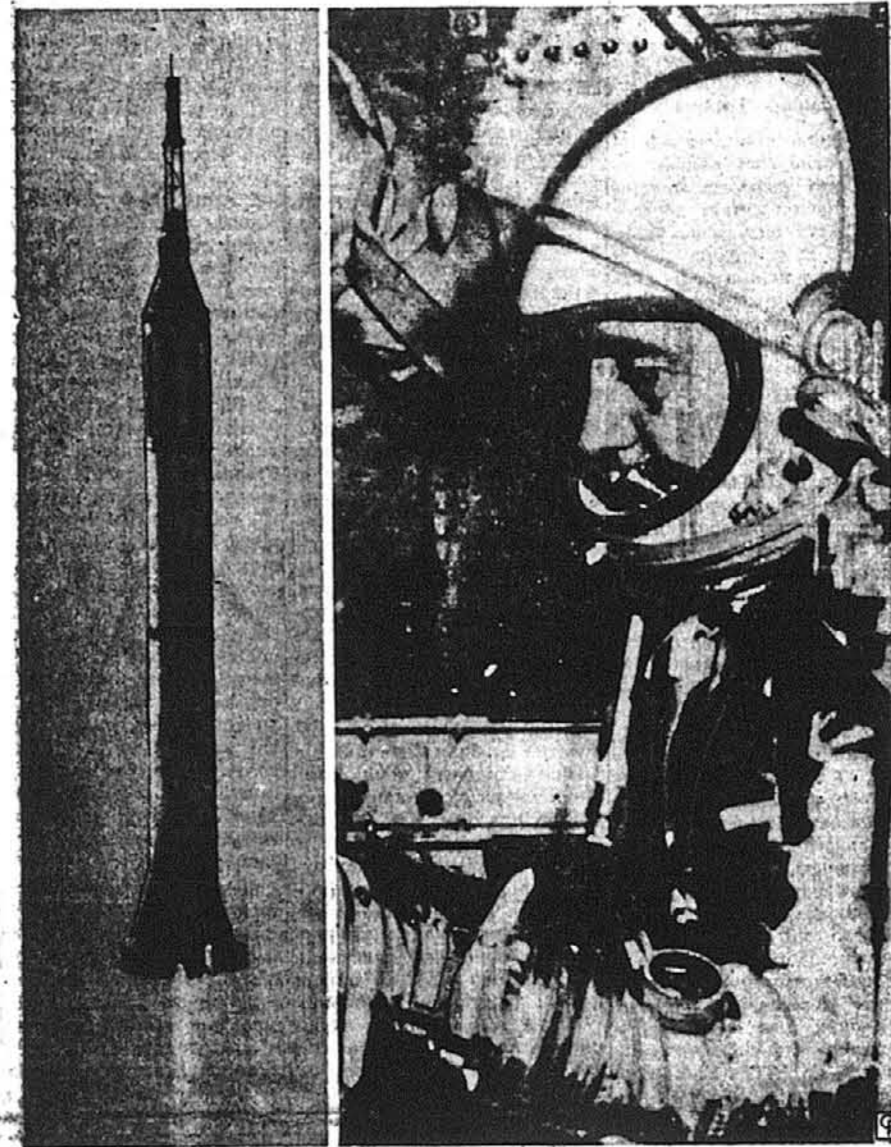
Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 135. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 20, 1961 No. 135 VOL. LXVIII.

АМЕРИКА І СВІТ В ОЧІКУВАННІ ВИПУСКУ ДРУГОГО АМЕРИКАНСЬКОГО АСТРОНАВТА В КОСМІЧНІ ПРОСТОРИ

Кейп Канаверал, Флорида. — Десять тисяч осіб у цій ракетній базі та мільйони осіб при радієвих і телевізійних апаратах в Америці і в світі в цій хвилині, о годині 10-ій перед полуднем в середу, 19-го липня, все очікували на кінцеве повідомлення: відбудеться запляноване на сьогодні випуск другого американського астронавта, цим разом капітана авіяції Вірджіля І. Гріссома, в космічні простори, чи випуск буде знову відложений з уваги на погоду. Початково випуск ракети Редстон, що мала занести капітана Гріссома 115 миль понад Землю і опісля перелетіти з ним приблизно 290 миль понад Атлянтиком, передбачалось на годину 7-му рано. Проте, небо над Флоридою затягнулось хмарами і випуск відкладано з мінути на мінуту аж до цього часу, як „Свобода" мусить іти на пресу. В останніх повідомленнях подається, що випуск ракети сьогодні все ще можливий, якщо в хмарах буде така щілина, яка вможливила б слідкування за ракетою з одного боку, а спостереження астронавта в леті з другого боку. Астронавт все ще очікує в своїй кабіні в ракеті, випуск якої міг би ще відбутись найпізніше до години 3-ої по полудні. Тим часом кореспонденти, спостерігачі і репортери подають подробиці про капітана Гріссома, що в своїй кабіні очікує на рішення.

Капітан Гріссом народився в Мічелі, Індіяна; він є добрим фахівцем в ділянці летунства, до якого зголосився в 18 році життя в 1944 р. при кінці 1945 року після закінчення війни, звільнений з летунства, закінчив університет і в 1950 році знов зголосився до летунства і брав участь в Корейській війні, відбувши 100 бойових місій, за що був відзначений Хрестом за визначні лети і Летунською медалею. В 1956-му році здобув кваліфікації пільота, що випробовує літаки, і як такий відбув більше як 3.400 годин лету, з того 2.000 на джетах. Капітан Гріссом тепер живе коло летунської бази Ленглі в Гемптоні у Вірджінії. Він одружений і має двох синів, 10-річного Скотта і 6-річного Марка. Відомий журналіст, який пише на летунські теми, Ричард Славски пише, що лет другого американського астронавта важний тим, що він виявляє „наукову методу" американських дослідників над космічними просторами. Американці не гонять за такими непевними успіхами, як СССР, який таємно випустив Гагаріна і таємно його приземлив, не подаючи місця, де це сталося. Тому оправдана є підозра, чи взагалі СССР випускав свого космонавта в космічні простори довкола Землі. Фахівці дивуються, чому СССР не випускає другого космонавта після такого леткого успіху з Гагаріном. Американці випускають своїх астронавтів на очах цілого світу. Сотки журналістів на Флориді, звідки вилітає астронавт, і коло Багамського острова на Атлантику, приглядаються цій дії, яку передають через телевізійні апарати. Лет капітана Гріссома мав відбутися в понеділок о 7-ій годині вранці, але його відклали внаслідок того, що було захмарення і падав дощ на Флориді і небо не було чисте в тому районі Атлантику, де мали виловити з води або з повітря ту кабіну, в якій летів астронавт. Другий лет американського астронавта, який здійснює проєкт „Меркурій" на двотонновій ракеті „Редставн", є майже повторенням першого лету в космічні простори, який відбув командор фльоти 5-го травня ц. р. Ален Б. Шеперд, який на висоті 115 миль перелетів 290 миль із Флориди до району Багамських островів, де на нього чекали кораблі, що мали його виловити з води. Крім капівана Гріссома до лету готовий був і його можливий заступник підполковник морської піхоти Джон Г. Гленн, який мав летіти, якби в останній хвилині щось сталося з кап. Гріссомом таке, що він не міг би був летіти. Вишколені до лету в космічні простори є ще й 5 інших астронавтів, які полетять в дальших пробних летах. В поготівлі був і перший астронавт командор Шеперд, який мав служити радою кап. Гріссомові, якби він якоїсь поради потребував. До летів вживають такої самої кабінки, в якій полетить американський астронавт довкола Землі. Представники Космічної і Аеронавтичної Адміністрації сподіваються, що це станеться на початку 1962-го року. Вчора, 18-го липня підполковник Гленн відзначав 40-річчя з дня народин, він є тепер найстарший між 7-ми американськими астронавтами.

Капітан Вірджіль І. Гріссом у своїй кабіні очікує на рішення лету в космічні простори. Побіч — ракета Редстон, що мала б занести його 115 миль понад Землю.

ЧЛЕНИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСОЮЗУ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В ГРОМАДСЬКОМУ ВІЧУ В МІННЕАПОЛІСІ

Міннеаполіс, Мінн. — У минулий четвер 13-го липня ц. р. в Міннеаполісі, відбулося увечері велике громадське віче, скликане управами трьох місцевих Відділів УНСоюзу з нагоди прибуття до Міннеаполісу гол. предсідник Українського Народного Союзу Йосипа Лисогора та гол. секретаря д-ра Ярослава Падоха, які поверталися з Вінніпеґу із торжества відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові. Віче відбулося у великій, модерній залі школи-церкви св. Константина. Проводив вічем інж. М. Денисюк, секретар Відділу УНСоюзу з Ст. Пол. Віче започаткував промовою найстарший місцевий громадський діяч проф. О. Грановський, який привітав гостей з їх першими відвідинами в Міннеаполісі. Після цього гол. предсідник Йосип Лисогір дав огляд праці та актуальних завдань УККА і УНС, а д-р Ярослав Падох склав справоздання з праці Комітету Пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, а в дальшому підмітив, що Міннеаполіс та Ст. Пол можуть з правом називатися союзовими містами, бо належать до таких місцевостей, у яких найбільший відсоток українського населення належить до УНСоюзу. Вказуючи на постійну велику актуальність УНСоюзу для української громади в Америці й Канаді, він вказав на необхідність життьового забезпечення для всіх, чого ще собі ще не всі українці усвідомили. Гол. предсідник Йосип Лисогір здав справоздання з

(Закінчення на стор. 4-ій)

Янґставн матиме „Український День" в найближчу неділю

Янґставн, Огайо. — Це місто, що має активну Українську Громаду, матиме в найближчу неділю, 23-го липня, „Український День", що почнеться о год. 3-ій по полудні та відбудеться на площі Берклі Вудс. Промовцем на цьому вже 30-му з черги „Українському Дні" в Янґстовні буде головний предсідник Українського Народного Союзу п. Йосип Лисогір. Попереднього дня, в суботу 22-го липня, відбудуться тут наради урядовців і членів 72, 74, 115, 119, 140, 218, 230, 274, 348 і 386-го Відд. УНСоюзу, що їх скликає Управа Округи Відділів УНСоюзу та які відбудуться о год. 7:30 ввечері в приміщеннях Українського Народного Дому. В нарадах візьме участь п. Йосип Лисогір. Організатори обидвох імпрез сподіваються численної участи громадянства.

І. Орловська і М. Фоменко виступатимуть на Союзівці в найближчу суботу

Союзівка, Кернгонксон. — В найближчу суботу, 22-го липня, тут виступлять в рямках щотижневих культурно-мистецьких програм двоє з найвидатніших наших артистів: співачка-сопран Ізабеля Орловська та композитор - піяніст проф. Микола Фоменко. У програмі концерту, що почнеться о год. 8-ій після вечері та відбудеться під вільним небом над басейном біля клюбу „Веселка", українські народні пісні та композиції українських і міжнародних авторів, в цьому ряд композицій проф. Фоменка.

● Американський Журнал Дитячих Недуг остерігає батьків, щоб ховали аспірину перед дітьми ,які гадають, що це цукерки і споживають їх та внаслідок цього хворіють, а деколи і вмирають, коли забагато з'їдять аспірини.

В АМЕРИЦІ

●Представник Білого Дому, окремий асистент президента Кеннеді Лоренс О'Брасн, вислав листа до конгресмена-республіканця Джана Ф. Волдвіна, в якому запевнив його, що уряд Кеннеді і надалі є проти допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй. В листі пишеться, що ЗДА підтримують членство в ОН Китайської Республіки, і є проти членства в ОН комуністичного Китаю.

● Минулої суботи, 15-го липня 27 в Китаю народжених корабельних офіціянтів вийшли з голляндського корабля в Гобокені під Ню Йорком, і не вернулися на корабель, який відплив до Англії. Двох китайців вже заарештувала поліція, а за рештою пошукує, бо вони хочуть незаконним способом залишитися у ЗДА.

● Уряд здоров'я повідомляє, що в тижні, який закінчився 8-го липня, було в ЗДА 10 випадків занедужання на поліо, з чого 7 випадків паралітичного поліо. В тому самому тижні 1960 року було 49 випадків поліо, в тому 39 паратичного, а в 1959 177 випадків, 111 паралітичних.

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУВАВСЯ З ШЕФАМИ ШТАБІВ В СПРАВІ БЕРЛІНСЬКОЇ КРИЗИ

Вашингтон. — 18-го липня президент Кеннеді нараджувався з усіми шефами штабів в справі берлінської кризи, а 19-го липня Президент має цю саму справу обговорювати на конференції Крайової Ради Безпеки, яку запросив до Білого Дому. На нарадах із шефами Об'єднаних Шефів Штабу Президент обговорював, що треба зробити, щоб ЗДА могли з успіхом відбити атаку СССР на Західній Берлін та спробу перервати сполуку Західнього Берліну з вільним світом. Якщо всі пропозиції шефів штабу будуть прийняті, то треба буде збільшити оборонні видатки ЗДА на $4,300,-000,000. Це збільшило б оборонний бюджет ЗДА, який мав виносити на цей рік, що почався 1-го липня ц. р. до $47,300,000,000. Це був би найбільший оборонний бюджет ЗДА під час миру, бо на 1953 рік, зараз після війни в Кореї, бюджет цієї країни виносив $46,610,938,912.

Саймінґтон стверджує недостачу далекосяжних бомбовиків

Вашинґтон. — Член Сенатської Комісії Збройних Сил, колишній секретар летунства, сенатор-демократ із Мізурі Стюарт Саймінґтон, промовляючи в Сенаті, заявив, що ЗДА дивилися „зав'язаними очима" на те, як СССР розбудовував довгі роки своє летунство, заявляючи публічно, що вони будують тільки далекосяжні ракети, бо далекосяжні бомбовики — це вже „перестаріла" зброя. Але недавній летунський попис у Москві виявив, що СССР має нові типи далекосяжних бомбовиків, а ЗДА майже припинили розбудову своїх бомбовиків, затримавши розбудовувати тільки один їх тип — Б-70. За цю критику урядової програми в ділянці бомбовиків, похвалив сенатора Саймінґтона сенатор - республіканець із Арізони Беррі Ґолдвотер, який є джетовим пільотом, заявляючи, що „треба розбудовувати літаки з пільотами", і то всіх типів, бо ми „не маємо тепер літаків нищильників, які заслуговували б на цю назву".

Прем'єр Танґаньїки відбув відвідини у Білому Домі

Вашинґтон. — Прем'єр африканської держави Танґаньїка Джуліюс Найерере був прийнятий президентом Кеннеді в понеділок 17 липня ц. р. на авдієнції в Білому Домі й одержав від Президента запевнення, що ЗДА дадуть економічну підтримку його країні. Зустріч прем'єра Найерере з президентом Кеннеді тривала 45 хвилин і в розмові були обговорені різні проєкти технічної американської підтримки для Танґаньїки. У конференції брав теж участь директор адміністрації Міжнародної Співпраці Генрі В Лабуїсс. Прем'єр Найерере й американські учасники конференції відмовилися подати журналістам будь-які інформації про пляновані проєкти, їх кошти й величину. Під час конференції в Білому Домі були обговорені різні африканські справи, що в них зацікавлені обидві країни.

Держави Европейського „Спільного Ринку" погодилися на політичну співпрацю

Бонн. Голови шести держав, членів недавно створеного господарського союзу, відомого під назвою „Европейський Спільний Ринок", погодилися під час конференції, що відбувається в Бад Годесберґ в Західній Німеччині, поширити свою співпрацю з економічної також на політичну. Плян цієї політичної співпраці передбачає покищо координацію політичних дій та заходів і консультацію в політичних справах і вони не зумовлені ніякими обмеженнями їхньої суверенности. В конференції цієї економічної спільноти, до якої входять Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембург, брали участь голови урядів цих держав — французький през. Шарль де Голь, канцлер західньої Німеччини Конрад Аденауер, і прем'єри: італійський — Амінторе Фанфані, бельгійський — Тео Лєфевр, голляндський — Ян Едвард де Квей і люксембурзький — П'єр Вернер. У висліді відбутих нарад вирішено створити окремий комітет з представників цих держав, який мав би опрацювати „Европейський статут", що після його ратифікування парляментами даних країн став би основою їх тіснішої політичної кооперації.

В Ню Йорку продовжується відзначування Тижня Поневолених Націй

Ню Йорк. — До ряду імпрез, що ними започатковано відзначування Тижня Поневолених Націй в цій метрополії та про які „Свобода" вже інформувала, долучилось ще масове зібрання перед Сити Гол в полудневих годинах у понеділок, 17-го липня, під час якого посадник міста Роберт Вагнер сам прочитав свою офіційну проклямацію Тижня Поневолених Націй в Ню Йорку. В зібранні взяли участь численні представники організацій, що піддержують справу визволення поневолених Москвою народів, при чому українська група, зорганізована місцевим Комітетом Об'єднаних Організацій, була найчисленіша. Проводив зібранням міський радний Томас Кюїт з Бруклину, що репрезентував крайовий Комітет Поневолених Націй. Церемонію започатковано співом американського національного гимну та молитвами, що їх провели рабін Лев Сторозум, монсіньйор Беля Варґа та о. Імре Ковач. Короткі промови виголосили Кристофер Еммет від Американських Приятелів Поневолених Націй, д-р Вацлавас Сідзікавскас з Асамблеї Поневолених Европейських Народів, адв. Степан Ярема, що репрезентував УК-Комітет та Американську Конференцію для визволення не-російських народів СССР, і о. Іван Валькунас з Конференції Американців центрального і східнього европейського походження. Посадник Роберт Вагнер у своїх заввагах заявив, що місто Ню Йорк було пристановищем для тих, що втікали від тиранії та що воно і в майбутньому буде опікуном тих, що борються за волю і незалежність своїх батьківщин і народів. Імпреза мала широкий відгомін у метрополітальній пресі і радіо.

ПРОФЕСОР Т. ЛУКАЧ З ЛОС АНДЖЕЛЕС ВІДВІДАВ УНСОЮЗ І РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ"

Джерзі Сіті. — Головну канцелярію УНСоюзу та редакцію „Свободи" відвідав проф. Тарас Лукач з Лос Анджелес у Каліфорнії. Проф. Лукач закінчив недавно студії мовознавства в Каліфорнійському Університеті і тепер є викладачем у цьому університеті. Користаючи з вакацій, проф. Лукач відбув поїздку по східніх стейтах ЗДА з метою ознайомитися з українським життям, українськими установами і провідними діячами. Закінчивши університетські студії, він задумує присвятитися академічній кар'єрі.

ЗДА БОРОНИТИМУТЬ СВОЇ ПРАВА І СВОБОДУ НАСЕЛЕННЯ БЕРЛІНУ

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ПОПЕРЕДИВ ХРУЩОВА, ЩО ЙОГО ПОГРОЗИ Й ВИМОГИ В СПРАВІ БЕРЛІНУ Й НІМЕЧЧИНИ МОЖУТЬ МАТИ НЕПЕРЕДБАЧЕНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ СВІТУ

Вашинґтон. — У вівторок дня 18-го липня ц. р. американський уряд опублікував свою ноту з відповіддю на совєтські вимоги усунення союзних залог із Західнього Берліну і створення з нього „вільного міста" в складі і під суверенністю Східньої Німеччини та погрози довести до цього силою, якщо Захід не погодиться на совєтські „пропозиції". Водночас із цим опубліковано ноти британського і французького урядів. Усі ноти написані в рішучому, але в спокійному тоні і в них стверджується, що під сучасну пору немає ніяких причин для якоїсь „берлінської кризи" і що кризу створюють самі ж тільки Совєти своїми вимогами і погрозами. Уряди усіх трьох держав — ЗДА, Англії та Франції — підкреслили із притиском у своїх нотах, що вони рішені до кінця боронити своїх законних прав до Західнього Берліну і що евентуальні переговори в справі майбутнього політичного стану Німеччини і Берліну можуть відбуватися виключно на базі самовизначення. В американській ноті підкреслено зокрема виразно і недвозначно, що З'єдинені Держави настоюють на своїх правах до Західнього Берліну не задля самих цих прав, але боронитимуть їх проти усяких спроб одностороннього скасування тому, що від їх утримання залежить свобода населення Західнього Берліну, яка є найголовнішим чинником у всій німецькій справі. ЗДА не є противником підписання мирового договору з Німеччиною, але він мусить бути базований на вільній волі усього населення цієї країни, і якщо під сучасну пору ще немає передумов для його підписання, то краще зачекати, поки вони заіснують, тим більше, що справа договору з Німеччиною і так уже відтягнулася і це не спричинює ніяких труднощів чи комплікацій для справи миру. В дальшому стверджується у ноті, що „уряд З'єдинених Держав Америки переконаний завжди, що не може бути ніякої реальної розв'язки німецької проблеми, ані справжнього спокою в Центральній Европі, поки німецький нарід не буде знову з'єднений в мирі і в свободі на базі універсально визнаного принципу самовизначення". В ноті відкинені дуже рішучо, як безосновні, твердження Хрущова, що права ЗДА й інших західніх союзників можуть бути автоматично скасовані підписанням сепаратного миру між Совєтським Союзом і Східньою Німеччиною. Ці права випливають з „безумовної капітуляції нацистської Німеччини" і з договорів, підписаних під час і після війни усіма чотирма окупантами, в тому і Совєтським Союзом, і тому теж вони не можуть бути скасовані одностороннім рішенням Совєтів. Згідно з цими договорами, Берлін не входив до територіяльного складу ніякої з окупаційних зон, що особливо ж виразно підкреслене в договорі чотирьох переможних держав з дня 12 вересня 1944. Відкидаючи совєтські вимоги і погрози щодо Берліну, ЗДА і їхні союзники не замикають водночас із цим дверей до переговорів у справі майбутньої долі Німеччини. Навпаки вони стверджують добру волю й готовість вести розмови і переговори в тій справі, але ці розмови можуть відбуватися в атмосфері повної свободи і без будь-якого тиску і в повній згоді із засадою самовизначення німецького народу. Переданих совєтському урядові нот ЗДА, Великої Британії і Франції у Москві покищо не опубліковано. В московському радіо подано тільки повідомлення про їх одержання і нававровано уряди цих держжав, що вони, відкидаючи совєтські пропозиції в справі Берліну і Німеччини... „порушують найважливіше міжнародне право, яке зобов'язує тих, що вели війну, підписувати після неї мир". В повідомленні московського радіо сказано ще, що відповідь ЗДА була попереджена і супроводжена розпалом „воєнної гістерії" в ЗДА.

ТУНІСЬКІ ВІЙСЬКА ОТОЧУЮТЬ ФРАНЦУЗЬКІ БАЗИ В БІЗЕРТІ

Туніс. — Згідно з ультиматумом, переданим французькому урядові президентом Бурґібою, з'єднання туніських вояків і цивільних добровольців почали оточувати з ранку 19 липня ц. р. французькі летунську і морську базу в Бізерті над Середземним морем. Водночас із цим вислано добровольців, щоб вони зайняли пункт 233 на Сагарі й, усунувши з нього французьку залогу, застромили туніський прапор над Сагарою. Рішення президента Бурґіби, було проголошене з 18 на 19 липня зараз по півночі, після одержання французької ноти із відповіддю на домагання президента Бурґіби, щоб Франція погодилася віддати Бізерту Тунісії і визнала її права до Сагари. У цій ноті, переданій туніському президентові французьким шарже д'афер у вівторок вночі, французький уряд відмовився переговорювати в справі туніських претенсій під погрозою застосування сили і туніські офіційні чинники стверджують, що в ній нема нічого, що могло б причинитися до зменшення напруження. Навпаки це напруження збільшилося, бо Франція заявила, що кожна спроба усунути французькі залоги з Бізерти і з пункту 233 буде відкинута силою. Бази в Бізерті були загарантовані Франції Тунісією в договорі з 1957 року. Щодо пункту 233 в Сагарі, то присутність французької залоги в ньому була оспорювана здавна туніським урядом, який визначив її, як порушення постанов французько - туніського договору з 1957 року. Дуже незадоволені туніськими вимогами альжирські націоналісти, які вважають, що ціла Сагара повинна належати до Альжиру.

У СВІТІ

● Туреччина плянує збудувати другу велику греблю в країні, призначену для зрошування піль і для постачання води. Гребля замикатиме велетенський резервуар з 25 мільйонами кубічних метрів води. Крім того, має бути збудована ціла мережа залізничних шляхів, різних водних проєктів та тисячі сільських шкіл.

● Кількість втікачів із Східнього Берліну збільшується постійно. В неділю, дня 16-го і в понеділок, дня 17-го липня перейшло до Західнього Берліну понад 4,000 людей, здебільша молодих робітників.

● Спеціяльна австралійська експедиція встановила пересічну глибину Тихого океану на 18,000 стіп у просторі між Південною Америкою й островом Тасманія.

● Генерал Джеймс А. Ван Фліт, що був колись головнокомандувачем військ Об'єднаних Націй на Кореї, відвідав, як приватна особа, Сеул, щоб ознайомитися із діяльністю встановленої там військової хунти. Ген. Фліт, який відійшов уже від активної служби в армії ЗДА, виступив був публічно із підтримкою травневого військового перевороту на Кореї у протилежності до всіх офіційних і військових репрезентантів ЗДА на Кореї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Шевченківський приклад Канади

Упродовж останніх двох тижнів „Свобода" віддала багато уваги великій, мабуть найбільшій події в історії наших братів на північ від ріки св. Лаврентія, якщо не цілого американського континенту: відкриттю пам'ятника Шевченкові у Вінніпеґу і зв'язаних з цим відкриттям Шевченківськими днями 8 і 9-го липня. Від вичерпних вступних інформацій почавши, а на поїздці представників Українського Народного Союзу і редактора „Свободи" до Вінніпеґу та на основних (і коштовних) звідомленнях телефоном скінчивши, УН-Союз і його пресовий орган ще раз виявили, що цю справу вони мають глибоко в серці і на думці. Проте, завдання не було б завершене, якби з набутого досвіду не зробити відповідних висновків.

Досвід із відкриттям пам'ятника у Вінніпеґу потверджує в першу чергу не від сьогодні відому істину, що сила „єрихонських труб", яку приписав Шевченкові вже його сучасник і друг Панько Куліш, протягом сотні років не тільки не зменшилась, але ще більше скріпилась. Приявність десятків тисяч народу на відкритті пам'ятника, виступи найвищих державних достойників, найбільш зворушливі сцени та небувале загальне піднесення, які супроводили урочистість, свідчать, що Шевченко справді має силу „мертвих воскрешати й на руїні України волю добувати". Українці в Канаді під проводом своєї центральної репрезентації, очоленого д-ром Василем Кушніром Комітету Українців Канади, добре використали цю силу для збудування пам'ятника, загального оживлення української спільноти в Канаді та закріплення її партнерства в країні. Українці в Америці мають у цьому добрий приклад для своїх подібних заходів.

Проте, відповідну науку дають не тільки всі ті великі світла, що заблистіли під час відкриття пам'ятника, але й деякі тіні, що супроводили його будову. Одною з головних тіней у цьому треба вважати неперебірливу й не завжди доброзичливу критику, що була розгорнулася довкола проєкту в частині української преси. Екзекутивний директор КУК п. В. Кохан, що вже силою свого уряду був одним із найголовніших промоторів усієї справи і — що треба було б додати до ряду менших тіней — якого майже цілком призабули під час багатьох церемоній, зв'язаних з відкриттям пам'ятника, в розмові ствердив, що ця неперебірлива критика зменшила загальну суму пожертв на пам'ятник бодай на яких сто-двісті тисяч долярів і поставила до деякої міри під знак запиту запляновану разом з пам'ятником Шевченківську фундацію. Прикладом такої неперебірливої критики може послужити оспорювана величина пам'ятника та постать Поета. З уваги на те, що на тій самій площі стоїть пам'ятник королеві Вікторії висотою 11 стіп, пам'ятник Шевченкові не міг бути більший. Як виглядав би той пам'ятник, якби статуя Шевченка була спроєктована на п'єдесталі у стоячій позиції? Або загальний і не збалянсований крик за молодого Тараса Шевченка, що мав свій відгомін і у проголошеному Комітетом Пам'ятника Шевченкові в Америці конкурсі. Мається враження, що автор пам'ятника у Вінніпеґу пішов на деякий компроміс із цим криком у вигляді та поставі Шевченка, що могло, але не мусіло вийти на користь творові. Всі ми волімо дивитися на молодість, але при цьому не можна забувати, що — як це нам підказують — Мойсей Мікель - Анджеля чи навіть постать Лінкольна у Вашингтоні аж ніяк не молоді, а проте належать до наймогутніших творів в мистецькому, ідейному та кожному іншому розумінні.

Очевидно, що був ряд інших недомагань і переочень також в організаційній і інших ділянках тих справді пам'ятних Шевченківських днів у Вінніпеґу і в Канаді, але вони блíднуть і зникають у ясному світлі кінцевих ефектів і того великого, справді історичного значення, що його має пам'ятник Шевченкові у Вінніпеґу, мало єдине в своєму роді свято його відкриття. Кінцевий висновок і науку з досвіду наших братів у Канаді можна було б звести до твердження, що немає й не може бути завеликого труду і завеликої пожертви, що їх варто віддати такій справі, як пам'ятник Тарасові Шевченкові в столиці вільної країни. Чим більшу пожертву хто дав і чим більшим трудом хто причинився до будови пам'ятника у Вінніпеґу, тим більше раділа його душа і тим вище підносилось його чоло, коли цей пам'ятник відкривали. І це почування його напевно вже ніколи не покине, а передасться нащадкам. Це повинні мати на увазі й українці в Америці у зв'язку з теперішньою акцією в справі будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

Енцикліка Папи Івана XXIII

Датована днем 15-го травня 1961 року, для відзначення 70-ліття з дня проголошення Папою Левом XIII присвяченої соціяльним проблемам енцикліки „Рерум Новарум" — „Про нові справи", енцикліка теперішнього Папи Івана XXIII під назвою „Матер ет маґістра" — „Мати і вчителька" є одним із найважливіших документів нашої доби. Як колись перша з цих енциклік давала відповідь на проблеми, видвигнені соціялістичним рухом, що своїми ідеями й вимогами реформ попередив її появу, так тепер енцикліка Івана XXIII є основною і широкою відповіддю не тільки на соціяльні проблеми і тенденції сучасного світу, що виникли у великій мірі під впливом комуністичних ідей, але вона є водночас далекосяглою і цілеспрямованою програмою поглядів християнської Церкви на суспільні справи, програмою, яка дає з'ясування і розв'язку проблем, що стають і стануть незабаром на ввесь зріст перед сучасним і майбутнім людством. З цієї точки зору енцикліка Івана XXIII є документом проґресу, майбутнього суспільного розвитку, базованого на елементах і традиціях віри в Бога і християнської духовости.

Тяжко в короткій редакційній статті охопити всі проблеми і справи, зібрані, з'ясовані й розв'язані в енцикліці „Матер ет маґістра", що нараховує 20.000 слів. Обговорені в ній розвиток і питання соціялізації, проблема праці і заробітньої платні, участи робітників у підприємствах, приватної і суспільної власности та їх розподілу, оподаткування і суспільного забезпечення, підвищення життьового стандарту сільських робітників, допомоги біднішим і відсталим народам, зросту кількости населення й економічного розвитку, небувалого розвитку технології, особливо в атомовій ділянці, та багато інших.

Найважливіше те, що в основу ставлення і розв'язки всіх цих проблем, поданих в енцикліці Папи Івана XXIII, покладене вчення Христа, яке бере до уваги і дбає не тільки про людську душу та її спасіння, але й про людське тіло, значить про земські, дочасні потреби і вимоги людей. Водночас із цим з притиском підкреслено в енцикліці, що дбання за хліб насущний і встановлювання людських взаємин мусить бути базоване на „Божому Законі", який є непідкупний і невідкличний, але який може бути з'ясовуваний і застосовуваний до змінливих умов людського життя і розвитку. Виходячи з такої основи основ, Папа Іван XXIII говорить і про технологічний розвиток, що може привести не тільки до корисних для людства досягнень, але й до його знищення, і про шукання соціяльної справедливости, яка дуже далека від нищівного матеріялізму, і водночас із цим засуджує встановлювання „нових форм колоніялізму" і матеріялістичну отруту, поширювану в сучасному світі, і неґативні аспекти корисної з інших оглядів соціялізації.

Глибиною, правдивістю та слушністю схоплення і з'ясування проблем енцикліка Папи Івана XXIII викликала дуже прихильне сприйняття і щирий подив у світі, і то не тільки в католицьких колах, але й серед інших віровизнань — протестантів, методистів, православних греків і жидів. Усі вони підкреслюють, що Папа Іван XXIII дав глибоку і правильну діягнозу сучасних соціяльних хвороб та лих і що ідеї енцикліки виходять з біблійного вчення про зобов'язання людей супроти своїх ближніх. Прихильний відгук знайшла енцикліка „Матер ет маґістра" також серед европейських соціялістів і в колах, зближених до американського світу праці. Неґативно, злобними випадами зустріли енцикліку тільки комуністи, бо її ідеї і концепції є не тільки повним запереченням, але й загрозою для встановлюваної ними безбожницької й антилюдської матеріялістичної системи.

Для пройнятого страхом і матеріялістичними тенденціями сучасного світу енцикліка „Мати і вчителька" буде провідним світлом на шляху до правди і перемоги людського духа.

Любомир О. Ортинський

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(II)

Колеґійська конференція зовнішньої політики тематично була поділена на шість комісій. Найбільшу увагу привертала вже зреферована нами Комісія третьої сили (невтральні держави). Це зрозуміло, бо американським учасникам конференції йшло про вивчення цього феномену світової політики на підставі з'ясувань офіційних речників головних невтральних держав: Індії, Об'єднаної Арабської Республіки, Індонезії, Гани, а до деякої міри й Юґославії.

Другою комісією, якою найбільше цікавились учасники конференції, була Комісія европейських справ. В центрі уваги цієї Комісії, зокрема її дообідніх сесій, стояли Берлін, а далі — існуючі форми західньоевропейських об'єднань, головно економічні та мілітарні. Консультантами були тут представники амбасад: Великобританії, Італії, Франції, Бельгії, Голляндії, Швайцарії, Швеції, Данії, Фінляндії, Греції, Австрії, Німеччини, Еспанії, балтійських країн і всі чотири українські представники. Державний департамент ЗДА заступали на цій комісії пп. Вольфґанґ Легман і С. К. Блязіс.

Берлін

Після зреферування міжнародно - правного положення Західнього Берліну, що його зробили професори Ф. Гірш, Вілліям Аскю і Томас Гаммонд, розвинулись жваві дебати над конкретними можливостями розв'язки берлінської кризи. Дебати до певної міри унапрямлені були висновками згаданих вище референтів, які стверджували, що ЗДА не сміють допустити нової невдачі в такому важливому пункті як Берлін; що всяке одностороннє зламання Москвою Потсдамського договору в справі Берліну мусять зустріти ЗДА і їхні альянти рішучим спротивом. Але який має бути цей „рішучий спротив" — було питанням, що на нього мусіли відповісти американські учасники комісії. Більшість висловлювалась за те, що, на випадок одностороннього порушення договору, ЗДА повинні силою ломити всякі перешкоди, що їх совєти чи їхній німецький сателіт ставили б альянтам у доступі до Західнього Берліну. В цьому сенсі висловився також амбасадор Джордж Аллен, який, згадавши про те, що має трьох синів у мобілізаційному віці і значить розуміє вагу такого відповідального рішення як „ужиття сили", заявив, що іншого виходу не може бути. Але не бракувало голосів, у яких відчувались страх перед ужиттям сили і бажання малощо не за всяку ціну договоритися з совєтами в справі Берліну. Були також голоси, які ставили під сумнів доцільність ризикувати нюклеарною війною задля німецької справи, мовляв, західні німці не є дуже певним союзником, і існує небезпека відродження нацизму чи переорієнтації їх на Москву. Такого роду застереження заперечували представники державного департаменту, які уважають, що ЗДА мусять додержувати міжнародних зобов'язань і охороняти їх від одностороннього ламання; з другого боку вони звертали увагу на значення Берліну для оборони ЗДА.

В дебатах забрав голос і литовський представник А. Сімутіс, який уважав за доцільне повчити присутніх, що Захід, а передусім ЗДА, повинен зберегти не лише вільний доступ до Берліну, але й зажадати від Москви привернення стану з 1939 року, коли балтійські держави були незалежні. Мовляв, якщо це станеться, тоді вже можна договорюватися і співжити з большевиками. Така, до речі, дуже вузька, а заразом неполітична заява викликала спростування адв. Степана Яреми. Він вказав на те, що обмежувати стратеґію політики визволення тільки якоюсь вибраною категорією держав — річ недоцільна і неполітична, і що тільки свобода для всіх поневолених в СССР народів може бути платформою політичної боротьби з Москвою.

Об'єднана Европа

Своєрідною новиною в працях Европейської комісії були короткі реферати поодиноких представників держав і народів про ситуацію в їхніх країнах і їх співпрацю в різних формах й інституціях західньо - европейського об'єднання. На підставі цих коротких, змістовних з'ясувань, можна було прийти до висновку, що процес інтеґрації західньо - европейських держав зробив великий поступ, і то не лише на відтинку мілітарному, в НАТО, але й на економічному та політичному. За вийнятком фінляндського аташе, який, з відомих причин, мусів убрати своє реферування в дуже завуальовану форму, представники всіх інших амбасад, в першу чергу Франції, Великобританії, Німеччини, скандинавських країн, Італії й країн Бенелюксу (Бельгія, Голляндія, Люксембурґ), стверджували: 1) Заник шовінізму серед своїх народів і щире, органічне бажання створити европейську спільноту інтересів в ділянці економічній і мілітарній; 2) Економічна спільнота Західньої Европи є вже дійсністю, що стала можливою внаслідок добровільного зречення дотичними европейськими державами частини суверенних прав на користь надрядних европейських інституцій — НАТО, Економічної спільноти, Спільного ринку, Ради скандинавських країн, Вугільної спільноти; 3) Вже доконане об'єднання Европи в ділянці економіки є, побіч НАТО, головним заборолом проти совєтської пенетрації в тій частині світу. Всі західньоевропейські держави — стверджували їхні речники на конференції — свідомо й послідовно реалізують справу об'єднання не лише як засіб оборони проти совєтської аґресії, але й як органічну потребу, що її нині відчувають політики, економісти і передусім населення, зокрема молодь.

Реасумуючи звіти поодиноких представників західньоевропейських держав, представник державного департаменту ствердив, що висліди об'єднання економіки Західньої Европи більші, ніж можна було передбачити яких п'ять років тому. При цьому він спростував популярну в американській пресі критику, мовляв, уряд ЗДА, передусім державний департамент, не виявляє в міжнародній політиці достатньої ініціятиви, а тільки реаґує на потягнення Москви. Власне об'єднання Західньої Европи є доказом, який заперечує такий закид.

Реферуючи ситуацію в СССР і в країнах комуністичного бльоку, проф. Перрі відзначив поліпшення там економічних відносин. Він вказав теж на ліберальнішу політику Москви супроти сателітів, коли йде про економічні взаємовідносини.

Балтійські представники використали призначений їм час, щоб пригадати історичні події, які привели до поневолення їхніх країн.

Про ситуацію в Україні реферував д-р Л. Ортинський, який, між іншим, вказав на потребу активізації американської зовнішньої політики супроти України по лінії ОН, на доцільність нав'язання — чи принаймні заходів в тому напрямі — дипломатичних стосунків між західніми державами і Вашинґтоном з одного — і Києвом з другого боку. Заходи в цьому напрямі не мають також означати признання київського режиму, як речника волі українського народу (подібно як це є у випадку з режимом Угорщини, Польщі й інших держав - сателітів), але признання державности українського народу, як посередня моральна й політична допо

(Продовження на 3-ій стор.)

Олег Лисяк

БИТВА, ЩО НЕ ЗАКІНЧИЛАСЬ

Бувають події, які негайно після того, як вони відбудуться, стають загальнопризнаними подіями всенародного значення, якими ввесь народ гордиться і які входять у національний пантеон. Немає значення, чи ці події позначають успіх чи невдачу, наступ чи відступ — вони входять в історію, їх святкують, про них пишуть.

Важкий і довгий був шлях, яким увійшла в наш національний пантеон одна з найбільших битв, що її будь-коли вели українські реґулярні частини, а саме — битва під Бродами в липні 1944 року. Ця битва, що її вела перша від часу закінчення Визвольних Змагань реґулярна українська формація, увійшла в національний пантеон головно завдяки зусиллям колишніх вояків Дивізії, які впродовж останніх п'ятнадцятьох років вели „роз'яснювальну акцію" в нашому власному суспільстві. Хоч до постійного реєстру наших історичних подій цю битву хіба ще не внесено, коли поглянути на наші календарі в багатьох виданнях.

Недавно совєтська пропаґанда знову зайнялася справою Дивізії і з найбільшим натиском в окремому виданні (Марко Терлиця: „Написаного сокирою не вирубаєш", Київ, 1960) намагається доказати, що Дивізія українською частиною не була, що дивізійники — це „зрадники народу", „німецькі коляборанти" і т. д., за відомими большевицькими зразками.

Нема ніякого сенсу полемізувати з большевицькими пропаґандивними терлицями. Нема також сенсу доказувати те, що для нас ясне, як Божий день, а саме, що Дивізія була нашою формацією, патріотичною українською формацією, і що на долю її випало носити німецькі уніформи докладнісінько так само, як на долю УСС-ів випало носити австрійські уніформи.

Битва під Бродами закінчилася нашою невдачею. Не входимо тут в стратеґічні причини цієї невдачі, як не говоримо й про те, чи доцільним було з політичного погляду вводити якраз там і в тому часі кільканадцять тисяч української молоді в нерівний бій.

Це справа тих, що формували Дивізію і ввели недосвідчену частину в одну з найважчих баталій другої світової війни. Справою українських вояків було стати в обороні рідної землі проти віковічного ворога — москвина.

І вони зробили своє діло, і багато їх лягло під Княжим, Почапами, Олеськом, Підгірцями. Вони знали, за що кладуть своє життя — за те, щоб інші жили. Вони вмирали в липні 1944 року у свідомості того, за що гинуть: за українську державу, що прийде.

Ще донедавна, а подекуди ще й тепер бій під Бродами уважається за національну катастрофу. Це ніби загальноприйнята аксіома, в якій говориться про бій під Бродами, як про жахливу різню, бездумну й безцільну жертву.

Найбільше поширювали цю „істину" ті, які звичайно викручуються у всяких „важливих комітетах" від активної дії: у війську не служать, в тюрмах не сидять, підпілля їм не відповідає з „політичних оглядів", а як навіть і записалися з них деякі до Дивізії, то подбали заздалегідь за реклямаційний листок. І вони, і інші забули про те, що, користаючи з тих двох тижнів, коли Дивізія кривавилась під Бродами, стримуючи ворога і обороняючи шлях на Львів — тисячі людей, що живуть тепер спокійно на еміґрації, мали час вивезти свої родини і свої набутки зі Львова до Криниці чи Кракова, а там до Відня чи Мюнхену.

Нічого дивного, що в тодішніх умовинах розвалу Східнього фронту, натиску німецької цензури і при втраті всієї майже української преси — важко було дати нашому громадянству вірний образ того, що ділося в липні 1944 року під Бродами. Отже цілком зрозуміло, що в перші роки після війни в шептаній пропаґанді представлялось бій під Бродами, як непотрібну і шкідливу різню нашої молоді. До цього долучувалася совєтська аґітація, яка таврувала вояків дивізії різними епітетами з відомого московського лексикону.

Нема потреби застановлятися над тим, чи бій під Бродами був битвою української частини за українську справу. Ця справа повинна вже бути такою ясною і очевидною, що навіть найбільший і найзапекліший опортуніст, повинен признати об'єктивну вартість Брідського бою з української точки погляду.

Не треба при цьому забувати (хоч таки про це часто забувають), що після бою під Бродами велика кількість старшин і вояків Дивізії поповнили ряди УПА, в чому сьогодні вже нема ніяких сумнівів.

Факт, що після кільканадцятьох років большевицька пропаґанда знову „відігріває" справу Дивізії і Брідської битви — доказує, що нашим ворогам ця справа все ще пече, все ще не дає їм заснути. Це доказує, що не даремною була жертва наших друзів, які впали під Бродами, і це ще більше пригадує нам їх жертву. Під Бродами наші друзі не лише вмирали від ворожих куль, але й посилали „на другий бік" ворогів нашого народу і нашої держави — московську комуну.

Для колишніх вояків Брідська битва це не лише поляглі, ранені, полонені, заслані, розстріляні. Це, в першу чергу, бойові чини наших друзів — геройство майора артилерії Палієнка, бравурний протинаступ Рудевича, атака фізилієрів Гуляка, це зістрелені нашими артилеристами совєтські літаки, понищені танки Т-34, це пробій дивізійного капеляна о. Левенця на чолі пробоєвого відділу, це численні чини відомих і безіменних. Це все доказує, що український вояк вмів протиставитися ворогові і зумів дати собі з ним раду, коли прийдеться нам чи наступному поколінню брати, а ворогові здавати Броди.

С. Гординський

УВАГИ ДО КОНКУРСУ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ

В нещодавно проголошеному оповіщенні конкурсу на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні викладено всі умови того конкурсу. Проте, як цього можна було сподіватися, деякі пункти конкурсу викликали в декого з мистців та громадян бажання їх краще уточнити. Як один з редакторів того конкурсового оповіщення, я б хотів відповісти на деякі поставлені мені особисто запити, чому щось зроблено саме так, а не інакше. Ці мої відповіді є теж моїми особистими поглядами, яких нікому не накидаю і які нікого не зобов'язують.

— Чому конкурс оповіщено тільки в українській пресі?

— Проблема міжнародного конкурсу була досить широко розглядана на засіданнях мистецької комісії і екзекутиви. Головні причини того, що проголошення конкурсу обмежено українською пресою, були такі: а) високі кошти такого конкурсу при часто безрезультатному вислідi. — Конкурс на пам'ятник Рузвелтові у Вашинґтоні коштував $110.000 самих нагород, а отриманий проєкт, складений з п'ятьох великих стовпів (які дехто з критиків порівнював з плитами на жидівських могильниках), викликав спротив у багатьох конґресменів і ледве чи буде здійснений; б) Мистецька комісія уважала, що пам'ятник повинен бути твором українського мистця і тривалою пам'яткою нашої культури на американській землі; в) всі дотеперішні міжнародні конкурси на пам'ятник Шевченкові давали твори, що були одним великим непорозумінням і ні трохи не наблизили нас до того Шевченка, що ми його хотіли б мати. В 1913 р. на конкурсі, до якого запрошено й Оґюста Родена, найбільшого тоді в світі скульптора, пам'ятник у Києві доручено збудувати за 150 тисяч золотих рублів італійському скульпторові Антоніо Шортіно. Його проєкт представляв Шевченка в шапці і чоботях, що вигідно розперся у фотелі, а постамент унизу переходив у пластичний краєвид з тополями і вітряками. Війна, на щастя, перешкодила поставити цей пам'ятник. Про Шортінове розуміння Шевченка вистачить згадати, що він уважав його російським поетом (див. журнал „Ля культура модерна", Міляно, з 5 листопада 1914 р., стаття „Монументо аль поета руссо Шевченко").

— Чому в такому разі не віддано виконання пам'ятника нашому скульпторові Ол. Архипенкові?

— Мистецька комісія мала перед собою фотографії всіх виконаних досі Архипенком зображень Шевченка. При всьому признанні для творчости нашого великого скульптора, комісія прийшла до висновку, що пам'ятник будується на громадські кошти і тому ні один з українських скульпторів не повинен бути позбавлений права показати свій проєкт. Це рішення перейшло більшістю 7 голосів проти 3. Додам, що мій особистий голос був за Архипенка, але я не уважав за можливе оспорювати рішення, що його винесли загально відомі в нас мистці, архітекти і мистецтвознавці, що складали ту комісію.

— Чому не оповіщено заздалегідь поіменного складу жюрі, так, як це водиться при всіх більших конкурсах?

— Жюрі запляновано на п'ять осіб, у ньому мали бути й представники департаменту парків у Вашинґтоні, якому підлягають усі пам'ятники в столиці Америки. Але

(Закінчення на стор. 3-ій)

С. Риндик

ЛІТЕРАТУРНІ ВЕЧЕРНИЦІ

(2)

Однак, глибока містика цієї поезії не сподобалась одному з присутніх на вечерницях прихильників чистого реалізму, і він, виждавши аж ущухли оплески, попросив слова:

— Я хотів би, щоб шановний автор пояснив мені, чому він цю поезію назвав „Гимном кохання", коли тут нема ані натяку на якесь кохання? Я пильно вслухався в кожне слово, чув про якусь давню епоху, про альбатроса, птеродактиля, далі про коромисло, відра, гідру, голодного лева і нарешті про музу и тугу. Цілий цей сценарій не має, на мою думку, ніякого логічного зв'язку з наголовком, а його елементи не пов'язані між собою жадною логікою. Я міг би сказати, що автор навмисне поплутав речі і поняття, щоб якомога далі відійти від звичайних норм людського мислення. А тікаючи від цих норм, автор міг би був із одинаковим успіхом назвати свою поезію не „Гимном кохання", а „Печеною бараболею" або якось ще чудніше.

На залі вибух реґіт, а вся громада заплескала в долоні.

— Панове! — схопився промовець. — Я трактую річ поважно і просив би не сміятися. А шановного автора прошу вибачити за некоректний вислів. Йдеться мені виключно про сенс, про логіку, а не про інше. Отже, вертаюся до питання: чому ця поезія названа „Гимном кохання" і що власне означає вона?

Трембіта хотів був відповісти, але д-р Шум запропонував свою відповідь:

— Оце маємо типовий підхід раціоналіста до поезії, як такої — сказав він. — Типовий! Ці люди зароїли собі в голову, що поезія — це друге видання геометрії Евкліда! І в кожному вірші шукають насамперед логіки. Панове! Поезія — не логіка, а поетичний твір — не науковий трактат, побудований на аксіомах, теоремах чи лемах. Це навіть не інтуїція. Це щось вище. Це якийсь транс тіла і душі, це сомнамбулізм, це, як сказав один майстер, гоголиний сон, шалених мрій аеродром, це містика космогонії, мряковиння далеких галяктик людського духа, талісман незреченного й незбагненного, це, нарешті, вірвана, солодке блаженство в раю краси. Тож раціоналістам і реалістам можемо сказати: Капітулянти! Якщо хочете логіки, то купіть собі підручник альґебри, читайте його і насолоджуйтесь, але не заглядайте туди, де бринить поезія, „двері райскія нам отверзающая". Діксі ет анімам леваві!

Вибух гучний плескіт у долоні. Д-р Шум перечекав і додав:

— Пригадаю вам, панове пісню:

Ой, у полі озеречко,
Там плаває відеречко:
Соснові клепки, а дубове
денце...
Не цураймося, серце!

Є тут поезія?

— Є! ! ! — гукнула в один голос громада.

— А є тут якийсь логічний зв'язок між сосновими клепками, дубовим денцем і „не цураймося, серце"?

— Нема ! ! — знову відгукнула громада.

— І ще один приклад:

За городом качки пливуть,
Каченята крячуть...
Бідні дівки заміж ідуть,
А багаті плачуть.

Є тут поезія?

— Є! ! !

— А є логіка?

— Нема! ! !

— Дякую. Я скінчив! — і д-р Шум сів, а в залі вибухли шалені оплески.

Трембіта, сильно підбадьорений цими оплесками, зголосився з новою поезією:

СЕРЕНАДА ДИНОЗАВРА

Я бачив тінь її... На гори,
Де бились білі завірюхи,
З долин, вруг неслись
потвори —
Тіла без тіл, без руху рухи.

А тінь її, велично-горда:
„О сурсум корда! сурсум
корда!"

Я бачив тінь її... На луки,
Де цвіт і пах, де падь
медова,
Упали арфи мнозвукі —
Слова без слів, без мови
мова.

А тінь її, велично-горда:
„О сурсум корда! сурсум
корда!"

Я бачив тінь її... На плеса,
Де зорі-космоси двозримі,
Спустилась ночі тиха
меса —
Без херувимів херувими.

„А тінь її, велично-горда:
„О сурсум корда! сурсум
корда!"

Знову буря оплесків.

У 150-річчя пробудителя Галицької Землі

Рік 1961-ий замітний у житті української нації головно тим, що в цьому році відзначаємо два великі Ювілеї: століття смерти найбільшого поета України Тараса Шевченка та 150-ліття народин Пробудителя Галицької Землі — о. Маркіяна Шашкевича. Відзначування цих великих Роковин припало на час найжорстокішого поневолення українського народу на Рідних Землях комуністичною Москвою, тому лише у вільному світі українці мають можливість гідно і вільно вшанувати пам'ять і заслуги цих двох наших великих людей.

Відзначування Шевченківських Роковин, яке прийняло серед українців у вільному світі широкі розміри, продовжується, а тепер приходить черга на гідне вшанування пам'яті — Пробудителя Галицької Землі, о. Маркіяна Шашкевича, якого діяльність і заслуги теж мають всеукраїнське значення, бо це виплиназвано зі змісту й ідейного спрямування, і з наслідків та впливу його творчости.

Тому зрозуміло, що відзначування Шашкевичівських Роковин у вільному світі набрало загального характеру й до нього готуються українці по всіх більших місцях поселення поза Рідними Землями.

О. Маркіян Шашкевич народився 6 листопада 1811 року в Підлиссі, Галичина. Тому головні святкування Шашкевичівських Роковин повинні відбуватись у трьох останніх місяцях цього року.

Якщо мова про відзначування цих Роковин серед українців у ЗДА, то для цього заснувалося у Филаделфії 17 травня 1960 року Центральний Ювілейний Комітет для вшанування 150-ліття о. Маркіяна Шашкевича. Адреса: 817 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa. Його головою з доручення Української Католицької Митрополійної Курії є Впр. о. Микола Старух. До Центрального Ювілейного Комітету входять усі Впр. отці декани обидвох Ерархій та представники наших центральних установ. Для ведення всіх ділових справ існує Діловий Комітет у такому складі: о. Микола Старух — голова; д-р Василь Ленцик — відпоручник Стемфордської Української Католицької Епархії; д-р Данило Богачевський голова Видавничої Комісії; д-р Володимир Пушкар — організаційний референт, Мирон Баранецький — секретар; Стефанія Вовчак — касир; та ред. Микола Пасіка — пресовий референт. Адреса Ділового Комітету та сама, що й Центрального.

Для зредагування й опублікування друком ювілейних видань існує Редакційна Комісія, до якої входять: д-р Данило Богачевський — голова і члени: проф. д-р Михайло Тершаковець, о. д-р Ізидор Нагаєвський, д-р Григор Лужницький, д-р Петро Ісаїв та ред. Микола Пасіка (мовний редактор видань).

Ця Комісія підготовляє до друку Науковий Збірник, присвячений пам'яті о. Маркіяна Шашкевича, об'ємом 20 аркушів друку, змістом якого має бути джерельна праця проф. д-ра Михайла Тершаківця, проф. д-ра Василя Лева та евентуально вибір творів о. Маркіяна Шашкевича.

Має теж бути перевидана в оригінальному виді „Русалка Дністровая", яку видала „Руська Трійця".

Діловий Комітет плянує теж видати ювілейні жетони, що мають бути розпродані серед української спільноти на терені ЗДА, а чистий прибуток із них теж призначений на покриття ювілейних видань.

У вислідї переписки, обіжників та інших організаційних заходів Ділового Комітету, в багатьох місцевостях ЗДА повстала вже значна кількість місцевих Ювілейних Комітетів, які підготовляють відзначення Шашкевичівських Роковин восени ц. р., а в деяких місцевостях такі святкування частинно вже відбулися.

Де таких Комітетів ще немає, то Діловий Комітет просить якнайскорше їх закласти. Ввесь чистий прибуток з місцевих імпрез має бути пересланий до Центрального Ювілейного Комітету на покриття коштів Ювілейних Видань.

Святкування ці повинні бути якнайвеличніші у виді академій, концертів, святочних сходин, якщо можливо, то й інсценізацій, з включенням якнайкращих місцевих чи запрошених мистецьких сил, хорів, солістів, доповідачів і. т. д.... Зокрема треба покласти натиск, щоб наша молодь, шкільна і позашкільна, та її організації взяли якнайактивнішу участь, і щоб вона при цій нагоді основніше довідалась, за що ми цінимо о. Маркіяна, та про рішальну ролю української католицької Церкви і її духовенства в релігійному і національному відродженні нашого народу.

Діловий Комітет доручає теж організувати бібліотеки ім. о. Маркіяна Шашкевича, клюби і читальні при парафіях та об'єднувати їх під його іменем. Справа ця теж важлива і тому Діловий Комітет просить поставитись до неї якнайповажніше.

Одначе найважливішим відзначенням пам'яті і заслуг о. Маркіяна Шашкевича треба вважати видання згаданого вгорі Ювілейного Збірника та „Русалки Дністрової". Щоб це видання евоєчасно, т. зн. ще цього року, могло появитись, необхідні грошові фонди. Для зібрання цих фондів Діловий Комітет розіслав з кінцем травня ц. р. до Високопреподобних і Всечесніших отців парохів обох Епархій збіркові листи. Зібрані на ці листи гроші Комітет просить висилати найдалі до кінця липня на адресу: Ukrainian Selfreliance Credit Union, 813 N. Franklin St. Philadelphia, Pa. Конто 1690.

Ці фонди мусять бути своєчасно зібрані, щоб ці видання появились у цьому році. Це буде доказом, що ми виявили належне зрозуміння для цього великого культурного діла.

Тому Центральний і Діловий Комітети просять ввічливо наше зорганізоване Громадянство щиро і жертвенно відгукнутись на заклик Отців Парохів та допомогти їм усіми силами до переведення цієї збірки.

Для дальшого ведення й успішного закінчення підготови до гідного відзначення Шашкевичівських Роковин, Діловий Комітет подасть ще додаткові інструкції й інформації в своїх чергових обіжниках.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В СПРАВІ ОРГАНІЗУВАННЯ ЮВІЛЕЙНИХ ВІДЗНАЧУВАНЬ 150-ЛІТТЯ НАРОДИН О. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

Перед нами небагато часу осталось для підготови ювілейних відзначувань у Вашій місцевості. Кожна громада, навіть найменша, де б'ється українське серце, повинна віддати належну пошану Пробудителеві Галицької Землі — о. Маркіянові Шашкевичеві.

150-ліття народин — це найкраща нагода, щоб усі українці у вільному світі маніфестаційно проявили, що великий почин Пробудителя Галицької Землі — закріпився в українському народі.

Центральний Ювілейний Комітет, нав'язуючи до усіх попередніх обіжників, щераз пригадує, що кожна місцевість повинна створити Ювілейний Комітет, який займеться:

1) Приготуванням ювілейних сходин, концерту чи академії (залежно від спроможности громади) для гідного вшанування пам'яті о. Маркіяна Шашкевича.

Самі відзначування повинні відбутися в місяцях жовтні і листопаді, а вже не пізніше, як у першій половині грудня ц. р.

2) Пригадуємо, що кожна наша громада повинна подати до секретаріяту Центрального Ювілейного Комітету прізвища осіб, що входять в склад місцевого Комітету, найдалі до кінця серпня ц. р.

3) В кожній місцевості Комітет переправадить грошову збірку з допомогою т. зв. „лист" (списків), які Центральний Комітет вислав у червні ц. р. на руки Отців Душпастирів обох епархій у ЗДА для видання Альманаху та перевидання оригінальної „Русалки Дністрової". Ввесь прибуток з імпрез слід негайно переслати на адресу банку: Ukrainian Selfreliance Credit Union, 813 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa., конто ч.: 1690.

4) Ще раз просимо Високопреподобних і Всечесніших Отців Парохів, щоб згідно із обіжником, поміщеним в Архиєпархіяльних Вістях, ч: 3 з 1960 р., заохотили кожну громаду та ласкаво допомогли нам гідно вшанувати пам'ять священика — просвітителя Галицької Землі.

5) Повідомляємо, що в крамниці Byzantine Rite Church Supplies, 833 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa., можна набути ось такі партитури нот для Шашкевичівських відзначувань:

) Пробудися, встань народе — і — Мово рідна, б) Дайте руки, юні други (чол хор), в) Веснівка, — сольо з фортепіяном, г) Не чужого ми бажаєм, д) Не згасайте, ясні зорі (міш. хор), е) та інші.

6) Пригадуємо, що Діловий Комітет уже кінчає друкувати на циклостилі два взірцеві реферати про о. Маркіяна Шашкевича: а) обширніший — о. д-ра І. Нагаєвського і б) коротший д-ра Д. Богачевського. Цей останній перекладений теж на англійську мову. Ці реферати будуть незабаром розіслані на руки о. Парохів, або осіб з місцевих Комітетів, вказаних Отцями Парохами.

7) За додатковими інформаціями і матеріялами просимо звертатися на адресу Центрального Ювілейного Комітету, 817, Н. Френклин вул. Филаделфія 23, Па.

За Центральний Ювілейний Комітет

о. Микола Старух — голова

д-р Володимир Пушкар — організаційний референт

УВАГИ ДО КОНКУРСУ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

цієї справи годі було залагодити за три чверті року наперед. Щождо українських членів жюрі, то вони самі уважали, що краще склад жюрі проголосити перед самим замкненням конкурсу, щоб уникнути будь-якого можливого натиску на поодинокі особи збоку мистців чи громадян. Крім цього деякі намічені до жюрі особи зрезиґнували з цієї почести, подаючи як причину ту нерозбірну лайку, яку частина нашої преси вмістила на адресу жюрі у Вінніпеґу.

— Чи не уважаєте, що різні застереження в тексті конкурсу не дають мистцям певности, що відзначений проєкт буде зреалізований? Навіщо додано застереження, що І-ша нагорода ще не зобов'язує Комітет даний проєкт зреалізувати?

— Це застереження було конечне з чисто леґального погляду. Очевидно, І-ша премія буде і повинна мати всі вигляди на реалізацію, але уявіть собі, що нагороджений проєкт буде такого калібру, що поставити його Комітетові буде не під силу. Або нагородять проєкт дуже гарний, але заскромний, наприклад, сама фігура на постаменті, або що проєкт через якісь там приписи будівельної міської комісії не знайде дозволу на будову. В Києві в 1913 р. нагороджений проєкт М. Валавенського не міг бути зреалізований через зміну площі, бо проєкт став відкритий з усіх чотирьох боків, тоді як він був задуманий для оглядання тільки з одного боку. Або ще пам'ятник може викликати своїм змістом застереження політичного характеру. Таких „або" є чимало, і Комітет мусить мати вільну руку поступити так, як у даній ситуації буде найкраще. До того ми живемо в Америці і уявіть собі, що якийсь мистець, отримавши І-шу премію, казатиме, що ніяких застережень не було і, раз він дістав премію, то його проєкт мусять ставити, бо інакше він судово жадатиме відшкодування. Такі несподіванки в Америці можливі.

— Чи плянується виставка проєктів після рішення жюрі?

— Всі надіслані проєкти будуть виставлені на огляд, і кожен зможе особисто перевірити, наскільки правильне буде рішення жюрі, і висловити свою думку. Кожна речева критика і дискусія тут побажана.

— Вам певно доводилося читати погляди, що до участи в конкурсі слід було запросити не тільки скульпторів і архітектів, а й інших мистців і шевченкознавців, які могли б дати свої ідеї пам'ятника?

— Самі ідеї без відповідного вислову в подібному матеріялі не багато варті. Уявіть собі конкурс, наприклад, на повість, на який прийшли не готові повісті, а поради, як їх написати. Що тоді має робити жюрі, замовляти написання тих порад у літераторів, які вміють писати? Так і тут, Комітет будови пам'ятника хоче мати готові, оформлені в бронзі і камені ідеї, і для цього, власне, й проголошено конкурс. Всім же, хто має якусь ідею, можна порадити піти зговоритися з якимсь скульптором, який захоче до тієї справи взятись. Взагалі ця справа повинна бути залишена спеціялістам, які знають, що і як треба зробити. Такі мистці в нас є і немає страху, щоб вони не знали, хто це Шевченко і як його треба зобразити!

Успіхи кадета Петра Жонсницького

25-го травня на закінченні шкільного року в офіцерському корпусі резерви, при Питсбурґському Технологічному Інституті ім. Карнеґі під час паради на площі перед університетом, одержав почесне відзначення єдиний з 250 юнаків, Петро Жонсницький, внук відомого генерала Михайла Садовського.

Мавши 17 років, він закінчив у Питсбургу одну з найкращих середніх шкіл в ЗДА (гайскул) з самими „А", з найвищим почесним відзначенням і був прийнятий до Технологічного Інституту ім. Карнеґі, де за успіхи в науці одержав стипендію і був вибраний до Гонорового Союзу. Рівночасно зголосився добровільно до офіцерського Корпусу Резерви при цьому ж Інституті, де відзначився не тільки в теоретичних студіях, але і як муштровик. Його успіхи були такі блискучі, що він став найкращим початкуючим кадетом на всіх 250 кадетів.

Петро Жонсницький

Під час літніх вакацій Петро Жонсницький працює в Науковому Інституті Меллона.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

(Продовження зі стор. 2-ої)

мога визвольній боротьбі українського народу за його суверенність.

Що робити?

Підсумовуючи звіти референтів поодиноких країн, члени пенелу Комісії для европейських справ подали такі пропозиції: 1) негайно перевести реформу у внутрішній і зовнішній політиці атлантійської спільноти (расова проблема в ЗДА, колоніяльна політика Португалії супроти Анґолі, збільшення наземних військових сил, використання економічного потенціялу держав атлантійської спільноти для допомоги економічним відсталим країнам; 2) зміцнити національну дисципліну і перевести реформу преси та інформації, зокрема в ЗДА, по лінії: інформувати не лише про неґативи, але й про позитиви; 3) не чекати на гарячу війну і щойно тоді закасувати рукави, але усвідомити собі, що ми вже перебуваємо в стані політичної, т. зв. холодної війни, і застосувати методи, яких такого роду ситуація вимагає.

Щодо поневолених Москвою народів член пенелу, американський публіцист Христофер Еммет, радив посилити їм допомогу відповідними політичними акціями. При цьому він указав на факт існування за залізною заслоною союзників Заходу, що ними є визвольні змагання таких народів, як поляки, угорці, українці й інші. Проілюструвавши на прикладі польського „безкровного жовтня" і угорського повстання 1956 р. як теж на прикладі деяких виявів українських змагань звільнитись від совєтського поневолення, настанову цих поневолених народів до комуністичного режиму, Еммет пропонував врахувати ці фактори до стратегії американської зовнішньої політики і використати всі можливості, в тому числі й форум ОН, для скріплення політичної боротьби цих народів з Москвою.

Колгейтську конференцію збагатили своїми виступами під час обідів і на вечірніх пленарних зібраннях, сенатор Дж. Джевітс, д-р Зелма Джордж, амб. Джордж Аллен, Томас Норман, Гарлянд Клівленд і Ендру Кордіє. Відзначимо тут дві промови, що справили на учасників найбільше враження: негритянки д-р Джордж, яка піддала гострій критиці внутрішню ситуацію в ЗДА, атакуючи дискримінаційну політику супроти негрів і політичну пасивність та непоінформованість широких кіл американського народу; сенатора Джевітса, який, між іншим, поінформувавши про часткову мобілізацію американських збройних сил, заявив, що переговори з Москвою треба вести з позиції повної готовости постояти — в разі потреби то й силою — за міжнародні зобов'язання. Він висловився також за закордонну допомогу і закликав присутніх докласти зусиль, щоб цей законопроєкт перейшов у Конґресі і Сенаті.

Науковці твердять, що у всесвіті існують інтеліґентні сотворіння

Ню Йорк. — Два визначні науковці, професор астрономії у Гарвардському університеті Гарлю Шеплі і колишній голова Американського Антропологічного Товариства професор Гарвадського університету д-р Вілліям Гавеллс твердить, що люди на нашій Землі не є єдиними інтеліґентними сотворіннями у величезних безмірних просторах всесвіту. Проф. Шеплі твердить, що в космічних просторах існує коло 100 мільйонів світів, де також може існувати вище життя. Професор Гавеллс каже те саме,, і старається навіть „вгадати", як ті „інтеліґентні" сотворіння на інших плянетах можуть виглядати. Він гадає, що вони мають по дві руки, по чотири ноги, це значить вони є подібні до тих грецьких мітологічних істот, що їх називали кентаврами, і які були подібні в горішній частині до людини, а в долішній до коня.

● У Інституті ім. Френкліна у Филаделфії виставлено ту „кімнату", в якій мав би жити той астронавт, який з успіхом долетить до Місяця.

Закінчення шкільного року в школі св. Юрія в Ню Йорку

За традиційним звичаєм у школі св. Юрія відбулося закінчення навчання випускників двох відділів восьмої кляси імпрезою в просторій залі школи.

Школа, яка є цінним здобутком української громади в Ню Йорку, як теж її гордощами, належить під оглядом архітектурним до наймодерніших будівель.

Заряд школи мають отці Василіяни та Сестри Василіянки. Школа має 1,200 дітей, навчання триває 8 років. При школі є передшкілля, яке веде, відома ще з рідних земель учителька, пані Аполонія Книш. Душею школи є сестра Емелія, ніжної вдачі, все з прихильною усмішкою на обличчі, але з незвичайною енергією та завзяттям провадить цей складний апарат з успіхом. Сестра Емелія є директором школи і навчає англійської мови у восьмій клясі. В школі навчає вісім сестер і світські учительки та учителі. Релігії навчають о. Віктор та о. Йосафат. Української мови від другої кляси вчить п. Іван Близняк, який дає добрі підстави дітям до дальшого навчання. У вищих клясах української мови навчає пані Литвиненко. Навчання української мови відбувається щодня. В школі панує гостра дисципліна та порядок.

Програма закінчення навчання відбулася за слідуючим порядком: Вхід випускників, відспівання американського національного гимну; привітання виголосив Григорій Вейн, а хор відспівав „Садок вишневий". Орися Палюх передала дарунок на руки отця пароха на фонд будови церкви, а Христина Софійчук передала дарунок для школи на руки отця ігумена. Прощальну промову виголосила Ірина Прибильська, а хор градуантів відспівав „Величним блиском". Промову до випускників виголосив парох Впр. о. д-р Юліян Катрій ЧСВВ. Після роздачі нагород хор градуантів відспівав „Боже, вислухай благання". О. д-р Катрій вказав дальший шлях, яким повинні йти випускники, та ціль, до якої повинні прямувати.

Велика честь припала нашій школі, коли представники Американського Леґіону прийшли до дирекції школи й попросили дозволу, щоб вони могли передати нагороди їхньої організації для найкращого учня й учениці. Цього року перший раз відзначено учнів нагородою Американського Леґіону.

На закінчення відбулося спільне прийняття в присутності 200 гостей, переважно батьків та близьких кревних випускників, як теж цілого учительського складу. Це було в четвер 22-го червня.

Роздача дипломів відбулася в неділю 25-го червня о годині 4 по полудні в церкві св. Юра. Градуанти, вбрані в ґрадуаційні строї, хлопці в сині, а дівчата в білі, перейшли зі школи до церкви на Службу Божу, яку відправив о. Йосафат та виголосив відповідну проповідь. До св. Причастя приступили всі градуанти. По Службі Божій роздано дипломи. Настрій був святочний, можна було завважити сльози в материнських очах, сльози радости та вдячности за таке гарне виховання дітей.

Праця сестер й отців не є легка. Нераз трапляються конфлікти і з дітьми і з батьками. Нераз батьки не помічають вад своїх дітей і всю вину за те, що їх дитина нечемна чи зле вчиться, звалюють на школу. Школа однаково вчить всіх учнів, але засте висліди є різні. Батьки повинні заінтересуватись дітьми, подивитися, чи вони всього навчились. Мусить бути співпраця між домом і школою. В школі працює учитель над дітьми, а вдома родичі. Тоді то напевно успіхи будуть добрі.

М. С.

Померла Олена з Крушельницьких Охримовичева

З України наспіла до рідні вістка, що 10-го травня ц. р. померла на 91-у році життя, в селі Дубині і похоронена в Соколім, Галичина, Олена з Крушельницьких Орхимовичева. Покійна, вдова по д-рі Володимирі Орхимовичеві, визначнім українськім громадянині Львова, який в останніх роках минулого і перших десятиліттях XX-го віку займав відповідальні позиції в політичнім і науковім житті Галицької України. Як лідер української націонал-демократичної партії, посол до австрійського парляменту, редактор „Діла" і директор „Дністра", як дійсний член Наукового Товариства ім Т. Шевченка і голова його економічної Комісії, був визначною особистістю в українськім політичнім житті, і тому під час першої окупації Львова 1914 р. вивезли його москалі враз з іншими передовими громадянами як закладника на Сибір, де пробув кілька літ і вернувся з надірваним здоров'ям. Тоді покійна Олена виявила багато гарту духа і зарадности, дбаючи за прожиток і виховання троїх дітей під час заслання чоловіка на Сибір і пізніше під час його затяжної недуги. По смерті чоловіка і сина Андрія, перебувала літом у гірськім селі Дубина сколівського повіту, де провадила невеличкий літнисьвовий пансьон, головно для родини. В останніх двох десятиліттях, від часу конфіскати дому у Львові та примусового виїзду дітей на схід, жила там постійно і там померла, доживши глибокої старости, вже враз із дітьми, що повернулися з заслання.

До першої світової війни була активною в українських жіночих організаціях: очолювала жіноче товариство в Заліщиках і деякий час була головою тодішнього центрального жіночого товариства „Жіноча Громада" у Львові.

Покійна, дочка о. Амвросія і Теодори Крушельницьких, з Білої коло Тернополя походила з відомої музикальної родини, а її сестра Сальомея, була оперовою співачкою світової слави. В початках співацької кар'єри сестри Сальомеї, покійна Олена бувала з нею в різних столицях Европи і Південної Америки. Відень, Міляно, Флоренція, Рим, — це міста, де з сестрою жила Олена довше та вивчала німецьку та італійську мови, а також побувала в Буенос Айресі, Монтевідео та Сантіяґо в Південній Америці.

Про ті поїздки з сестрою писала покійна Олена спомини на просьбу сьогочасних письменників чи музикологів Західньої України, які то по смерті Сальомеї Крушельницької минулого десятиліття у Львові, дуже докладно збирали матеріяли для її життєпису та мистецьких успіхів.

О. З.

● Тирольські націоналісти в Австрії почали широку кампанію за признанання права самовизначення для 250,000 німців, що живуть в Південному Тиролі, який влучений під назвою Альто Адідже до Італії. Німецьке населення Південного Тиролю мало б мати право голосувати за відокремлення від Італії, ревізію італійських північних кордонів і за приєднання Південного Тиролю до іншої держави.

● В Бонні у Західній Німеччині почалася конференція представників шести держав Европейського Спільного Ринку для обговорення політичної співпраці цих держав в рямцях їх господарського об'єднання.

Члени Екзекутиви УНСоюзу взяли участь в громадському вічу в Міннеаполісі

(Закінчення зі стор. 1-ої)

відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вінніпеґу й закликав американських українців щедрими пожертвами запевнити скоре здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. В дуже оживленій дискусії після доповідей забирали голос чолові представники місцевого громадянства та місцевих церков. Треба з признанням підкреслити, що на залі були приявні парохи всіх 5-тьох місцевих українських церков. В дискусії взяли участь о. д-р В. Левицький о. А. Кість, д-р П. Остапчук, інж. Б. Гамота, М. Дербуш, Б. Гуцал, голова Відділу УККА, В. Домбровський, Д. Радієвський, Д. Хабін, С. Коцюба. Це живе й інтересне віче покінчилося пізнім веччором після закриття його інж. М. Денисюком та палкого заклику проф. О. Грановського до активізації громадського життя та до об'єднання всіх громадян без вийнятку в наших центральних установах УККА, Комітет Пам'ятника Тарасові Шевченкові та УНСоюзі.

День раніше в приміщенні церкви св. Михаїла відбулася нарада урядовців Відділів УНСоюзу в Твин Ситі, в якій взяли участь численні союзові діячі та запрошені гості. У дружній розмові, при заставлених столах, відбулася гутірка про найбільш актуальні союзові проблеми. Зборами проводили секретар Відділів УНС, інж. М. Денисюк при співучасті проф. М. Дербуша. На зборах виголосили промови приявні члени Екзекутиви УНСоюзу, проф. О. Грановський, інж. Янович, інж. В. Гамота, І. Машталір, М. Каркоць, пані проф. Костюк, І. Папіш, П. Пишко, О. Дмитришин та інші. Приявні вчинили овацію проф. Грановському, який від 1913 року є членом УНСоюзу і він самий згадав, що покінчив вищі студії та згодом став професором університету при видатній помочі УНСоюзу, стипендією якого користувався майже півсторіччя тому. Збори закінчилися схваленням однодушної заяви збільшення до кінця цього року великої, тисячної місцевої союзової громади на нових бодай сто членів. Голова УККА п. В. Домбровський склав заяву про тісну співпрацю з УНСоюзом. Користаючи з побуту в Міннеаполісі, члени Екзекутиви УНСоюзу відвідали літню оселю місцевих українців, положену над озером к. Міннеаполісу, і табір молоді МУН, який там під шатрами примістився.

Еспанія відзначала 25-річчя громадянської війни

Мадрид. — В понеділок дня 17 липня ц. р., режим генераліссімуса Францїска Франка відзначав урочисто 25-ліття еспанської громадянської війни, що закінчилася перемогою національних збройних сил. В параді з цього приводу взяло участь 30.000 вояків еспанської армії і 50.000 ветеранів громадянських боїв, що велися в 1936-39 роках. Приймав дефіляду ген. Франко в оточенні членів уряду, командантів збройних сил, епископів та священиків і ін. В параді переїздило 300 танків, 200 гармат а над зібраною юрбою кружляли літаки американської і колишньої німецької продукції. Більшість виряду військових з'єднань, що брали участь в урочистості, була американського походження. З часу підписання американсько-еспанського оборонного договору в 1953 році ЗДА інвестували понад 400 мільйонів долярів у модернізацію еспанської армії.

Сенатори домагаються збільшити число імігрантів — політичних втікачів

Вашингтон. — В Сенатській Підкомісії в справах політичних втікачів зізнавали три сенатори, які домагалися збільшити число імігрантів, допущених до ЗДА, понад ті квоти, які є для окремих країн. Зізнавали сенатори-республіканці Кліффорд П. Кейс із Ню Джерзі і Кеннет Б. Кітінг із Ню Йорку та сенатор-демократ із Ровд Айленду Клерборн Пелл, а сенатор-демократ Бенджемін А. Смит прислав свої зізнання на письмі. Всі вони домагалися поширити допомогу для політичних втікачів, пропонуючи теперішній тимчасовий закон зробити постійним, та збільшити число допущуваних імігрантів із втікачів.

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Шемрок Роверс, Ірляндія — Червона Зоря, Югославія 5 : 1

Польо Ґравндс, Ню Йорк, 16-го липня. — Несподівана і висока програма югославів остаточно перечеркнула їх вигляди на першість другої групи М. Ф. Ліґи. Проти амбітних ірляндців, які грали з великою дозою щастя, вийшли надто певні себе югослави і зовсім заслужено зійшли переможеними. В Червоній Зорі завели всі лінії, виявляючи знов химерну змінну форму. Звітодавець з Београду назвав гру своїх репрезентантів жахливою, а програу катастрофою. Ворота для Роверс здобули: Бирн 2, Амброз, О'Нейл і Туґи, а для Ч. Зорі Н. Томіч.

Дукля, Чехословаччина — Еспаньйоль, Еспанія 5 : 1

В других змаганнях цього ж дня на Польо Ґравндс чехи здобули по важкій та бурхливій грі перед 10,701 глядачем цінну перемогу, яка вже майже запевнила їм перше місце групи. Перші ворота здобув для еспанців А. Ф. Да Люз вже у 8-ій хв., а півгра закінчилася вислідом 1:1. В другій півгрі чехи чимраз більше опановували грище і закінчили змагання гураганними наступами на ворота еспанців. Гарячі еспанці вдалися до гострої гри, внаслідок якої суддя післав з грища еспанця Муньоз. Стрільцями воріт для Дуклі були: Кучера 2, Ваценовскі, Масопуст і Єлінек. Кучера вже здобув 10 воріт і є тепер королем стрільців М. Ф. Ліґи.

Чехам осталася що одна зустріч з ірляндцями, вислід якої вже може й не матиме впливу на першість Дуклі. У фіналі М. Ф. Ліґи Дукля мала б грати з репрезентантами Англії — Евертоном. (в. с.)

СТАН ПОКАЗНИКА М. Ф. ЛІҐИ

з 17-го липня 1961

	Точки	Ворота
Дукля	11:1	26: 6
Конкордія	7:3	12: 7
Еспаньйоль	5:5	12: 7
Монако	4:4	8: 8
Червона Зоря	3:5	12:13
Шемрок Роверс	3:5	9:11
Пета Тіква	1:5	3:13
Рапід	0:6	4:12

Посмертні згадки

Катерина ЛАБА — членка Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206 УНСоюзу у Вунсакеті, Р. Ай., померла 17-го травня 1961 р., на 70-му році життя. Покійна походила зі с. Буцики, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишила у смутку мужа, одну доньку, одного сина і невістку. Дітей своїх виховала Покійна в релігійному і національному дусі, якою і сама була. Похорон відбувся 20-го травня 1961 р., з церкви св. Арх. Михаїла на парохіяльний цвинтар св. Михаїла в Блекстон, Масс., при участі великій кількості людей, які віддали Покійній останню прислугу. — В. Їй П.!

Є. Тепер, секр.

Марія МИХЛІВ, — довголітня членка Б-ва св. о. Миколая, Відд. 5 УНСоюзу в Асторії, Л. Ай., Н. Й., померла 3-го липня 1961 р., по довгій недузі, на 66-му році життя. Покійна полишила у смутку чоловіка Стаха, 4 доньки, 8 внуків та 1 правнука. Покійна народилася в селі Новошин, пов. Жидачів, Зах. Україна. Похорон відбувся 7-го липня 1961 р., з пох. заведення до українськаї кат. церкви, а опісля на цвинтар св. Михаїла, при участі Родини та Членів Б-ва. — В. Їй П.!

І. Сидор, секр.

Клементина ОЛІЙНИК — членка Відд. 5 УНСоюзу в Асторії, Л. Ай., померла в дні 11 липня 1961 року. Покійна народилася 1889 р. в с. Манаїв, пов. Зборів, Зах. Україна. — Вічна Їй Пам'ять!

Доповідь про мисливство в Україні

20 травня відбулися в Дітройті сходини заходом Групи Української Вільної Академії Наук, на якім інж. Ярослав Зубаль виголосив доповідь п. н. „Проблеми й перспективи українського мисливства".

Доповідач подав короткий нарис мисливської справи за останніх 1,000 років та її правне упорядкування і з'ясував проблеми раціонального мисливства на Україні. Для порівнання він пробував устійнити місце українського мисливства серед мисливств інших країн світу. Вкінці зупинився над питаннями мисливського господарства і говорив про ролю, яку мають сповнити державна адміністрація і професійні організації мисливих в сучасності і в майбутнім для збільшення і розвитку мисливської фавни.

В Україні науково-теоретичні проблеми мисливства є занедбані і бракує друкованих матеріялів, тому доповідач мав труднощі, щоб представити теперішнє становище мисливства на Україні. В дискусії над доповіддю голова Групи УВАН проф. Овчинник і ін. подали цікаві вістки про практичні заходи для розвитку мисливства на Україні за останні сорок років, приміром присвоєння нових видів фавни і т. п.

Після доповіді відбулася нарада Управи про притягнення до праці в Групі молодих науковців, видання монографії про проф. Б. Іваницького. Темою наступного засідання буде доповідь д-ра З. Мельника п. н. „Методи обчислювання прибутків підприємств під час 1-ої п'ятирічки в УРСР".

а н

● Брат кубинського диктатора Равль Кастро заявив, що уряд прем'єра Фіделя Кастра потребує 100,000 шпигунів, щоб „перемогти американський імперіялізм" та „запевнити мир і соціялізм на Кубі". Ці шпигуни зорганізовані в „Комітеті оборони революції".

ТАРЗАН, ч. 4681. Фона знайшла Тарзана!

FAWNA FRANTICALLY SEARCHED THE JUNGLE FOR THE APEMAN, KNOWING THAT HE WAS IN TERRIBLE DANGER.

BUT TARZAN WAS ENGROSSED IN HUNTING AND FELT NO ALARM UNTIL HE HEARD HER CALL--

"HURRY! WE MUST RETREAT!" NOW TARZAN LEAPED UP, CONCERNED BY HER APPARENT PANIC--WHAT WAS THE MATTER?

Фона несамовито шукала в джунґлях за мавполюдом, знаючи, що він був у жахливій небезпеці.

Але Тарзан зайнятий був ловами, і не відчував небезпеки, поки не почув заклику...

— Поспішаймо! Мусимо відійти! Тарзан підвівся, стурбований очевидною її панікою... В чому справа?